

01

02

MODERNÍ DOMINANTA

ZÁKLADNÍ ŠKOLA CHÝNĚ

03

01 Před hlavním vstupem do základní školy v Chýně nachází velké veřejné prostranství.

02 Centrální část školy tvoří atrium, které je přístupné široké veřejnosti.

03 Třidy jsou otevřené velkými okny s nízkými parapety.

Nová základní škola jako společenské centrum obce a důležitý urbanistický prvek vznikla ve středočeské obci Chýně, která patří k nejrychleji rostoucím sídlům u nás. Mezinárodní soutěž na její stavbu vyhrála francouzská kancelář CMJN, jejíž realizaci zde představujeme.

Autorská zpráva

Od počátku jsme si představovali náš projekt školy jako urbanistický celek, jako kompaktní součást sídla a objekt v krajině, více než jen jako architektonický projekt. Celá stavba vychází z podstaty rozšiřování se vesnice Chýně, která je jednou z nejrychleji se rozrůstajících obcí v České republice. To samozřejmě vyžaduje i rozšíření kapacity místních škol. Koncepce urbanismu v Chýni nemá jasné obrysy a náš projekt se tak nachází uprostřed nejasného urbanistického celku mezi starou zástavbou a rozšiřujícími se rezidenčními čtvrtěmi. A právě parcela školy se nachází přesně mezi těmito dvěma celky. Cílem našeho projektu bylo vytvořit jasně artikulovaný městotvorný komplex, který by nahradil ústřední bod vesnice a vytvořil živé místo setkávání. Je to nové srdce Chýně, napojené na všechny funkce a programy včetně vzdělávacího komplexu skládajícího se ze základní školy, tělocvičny, venkovních sportovišť, jídelny a společenského sálu. Stavba jako

taková volně přechází ve venkovní prostor a rozšiřuje svůj vliv především na malý park nacházející se před budovou. To se stává centrálním náměstím, které může hostit slavnostní a kulturní akce. Organizace stavby je založena na jakýchsi klastrech a rytmickém střídání velkých slunných nádvoří a školních pavilonů. Rozmanitost nabízí využití odlišně koncipovaných učebních prostor. Současně je stavba zasazena do kontextu strukturováno stávající podoby a neustále se vyvíjející její budoucnosti. Naši budovu chceme propojit minulost, současnost a budoucnost Chýně a vytvořit veřejné, společenské i symbolické srdce Chýně pro dalších 50 let, snad i více. Projekt opouštíme s nepopsaným listem papírů, jehož osud už necháváme pouze na místních obyvatelích.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA CHÝNĚ

Autor: François Lepeytre, Gaël Brule, Héctor Hernández Carrillo (Atelier CMJN)

Investor: Město Chýně

Adresa/lokace: Bolzanova 800, Chýně

Datum projektu: 2015

Datum realizace: Únor 2017

Hlavní dodavatel: TCE, AED

04 Prostorné chodby pro volnočasové aktivity byly součástí zadání soutěže.

Rozhovor s Héctorem Hernándezem Carrillem z ateliéru CMJN

05

HÉCTOR HERNÁNDEZ má dvojitý titul na Národní autonomní univerzitě v Mexico City (UNAM) a oboru architektonického dědictví na ENSA v Paříži. Specializuje se právě na práci s architektonickým dědictvím a jeho citlivý přístup usiluje o architektonická a městská řešení, které zdůrazňují kontext. Vyučoval na fakultě UNAM. V roce 2016 se stal partnerem ateliéru CMJN a to po dvou úspěšných letech spolupráce.

Projekt na stavbu základní školy v Chýni jste vyhráli v mezinárodní soutěži. Čím jste zaujali porotu?

Chýně je rozkvétající obcí na okraji Prahy. Pro obyvatele Chýně má nová základní škola sloužit nejenom jako vzdělávací centrum, ale také jako kulturní, společenské a sportovní středisko. Pro nás bylo především velmi důležité zdůraznit jeho budoucí roli v životě místní komunity. V důsledku toho bylo cílem našeho projektu, který jsme do soutěže přihlásili, najít nejen správné ekonomické a udržitelné řešení nové školní budovy, ale také položit základy pro nové sociální centrum Chýně.

Jak jste tento vytyčený cíl dále rozpracovali v konkrétním projektu?

Chápali jsme školu jako projekt urbanismu a nejenom jako čistou architekturu. Nejprve jsme se snažili pochopit, jakým způsobem Chýně roste, jak se toto dynamické sídlo rozvíjí, a to především abychom si byli jisti, že koncepce nového veřejného prostoru je dobrý nápad. Potom jsme začali organizovat program tak, aby většina veřejných funkcí školy byla orientována k veřejnému otevřenému prostoru a ostatní místnosti zase do centrálního atria budovy. Kladli jsme důraz zejména na to, že škola je určena především ke vzdělávání dětí, které by se ale v tomto prostředí měly cítit komfortně. Velikost a rozměry učeben a pohodlí dětí, stejně tak jako pohodlí jejich učitelů, jsme považovali za velmi důležité prvky celého projektu. Kvalita prostoru není ale ekvivalentní jeho velikosti. Chtěli jsme vytvořit prostor, který je inspirativní a příjemný.

Na co jste se v projektu školy nejvíce zaměřili?

Jako architekti pracující na stavbě škol jsme kladli důraz především na schopnosti dětí rozvíjet se a učit se v pohodlném a komfortním prostoru. Děti jsou velmi aktivní, učí se mnohdy jinak podle toho, kde a kdy se nacházejí, a proto jsme chtěli navrhnout stavbu, která by je stimulovala a nabízela odlišně koncipované prostory.

Jste francouzská kancelář sídlící v Paříži. Jak složité bylo v tomto případě spolupracovat se zahraničním klientem?

Na začátku si musíte nastavit jasnou komunikaci. Samotná realizace se pak už vyvíjí podle toho, co je potřeba. Některá konkrétní řešení jsme přizpůsobovali kontextu procesu výstavby a spolupráci s firmou AED, se kterou bylo skvělé pracovat a již patří velký dík za pomoc.

Co jste ocenili na klientovi a spolupráci s ním?

Chýně byla velmi zodpovědným klientem, se kterým jsme samozřejmě museli vše detailně konzultovat. Projekt je klíčovým pro rozvoj města, takže diskuse byly

někdy komplikované, ale vedly k celkové dobré kvalitě projektu.

Využili jste v projektu nějaká specifická konstrukční řešení?

Ani ne. Budova je velmi jednoduchá a je postavena z velmi běžných betonových a kovových konstrukcí v jasné artikulované formě. Původně město chtělo stavbu dřevěnou, ale nakonec jsme prosadili stavbu betonovou, především kvůli času.

Byla energetická efektivita projektu faktorem, s kterým jste také pracovali?

Energetická stránka projektu byla pro nás velmi důležitá. Jednotlivé třídy jsme uspořádali kolem centrálního objektu tak, abychom zvýšili kapacitu budovy a optimalizovali spotřebu energie a její distribuce po škole.

Jakým způsobem jste uvažovali o materiálech a jejich použití v exteriéru a interiéru budovy?

Exteriérové materiály jsou velmi jednoduché. Zmíněný beton doplňují cementové panely, kterými jsme obložili objekt jídelny. Ten tak získal trochu odlišný charakter. Naopak uvnitř jsme chtěli docílit teplejšího a útulnějšího charakteru. Použili jsme především přírodní materiály, dřevo se objevuje na stropních podhledech, na podlahu jsme zase použili kamennou dlažbu a marmoleum.

Popište základní uspořádání prostor školy tak, jak jste ho vymysleli.

Budova je uspořádána v klastrech na jedné straně a otevírá se směrem do náměstí a na sportovní nádvoří na druhé straně. Díky velkým objemům je snadno přizpůsobitelná a její prostory lze variovat a snadno přizpůsobit odlišným funkcím. Velké prostory učeben se dají členit a prostor se může proměňovat. Tato adaptabilita jde ruku v ruce s přímým vztahem mezi interiérem a exteriérem, mezi budovou a krajinou a mezi výstavními prostory a přístupnými terasami, které vycházejí z vyrovnání terénu parcely.

Jste spokojeni s celkovým výsledkem? Jak vidíte tento projekt v rámci celkové práce vašeho studia?

Projekt je pro náš ateliér velmi důležitý. Pro nás znamená realizace školy v Chýni zejména skvělou týmovou práci, která je založená na experimentování na jedné straně a racionálním pragmatismu na straně druhé. Vyvinuli jsme projekt, který propojuje poznatky sociálních a společenských věd, aby co nejlépe reagoval na komplexnost celého řešení. Po dokončení výstavby chceme také sledovat, jakým způsobem se projekt bude vyvíjet. To nám poskytne celou řadu důležitých poznatků, které později zhodnotíme v naší další tvorbě.

05 V interiéru použili architekti světlé materiály a především dřevo, kterým zjemnili celkový charakter.

06 Pobytové schodiště zdlolává výškový rozdíl mezi samotnou budovou a venkovním hřištěm.

07 Budova školy je tvořena pavilonovitými částmi, mezi kterými se dá volně pohybovat.

06

07

08

09

10

Rozhovor se starostkou Chýně Annou Chvojkovou

o úskalí architektonických soutěží
a o naplnění vizi obce v podobě nové budovy školy.

Proč vlastně vyvstala potřeba nové školní budovy?

Chýně je nejrychleji rostoucí obcí v České republice. Jenom za poslední rok máme patnáctiprocentní nárůst počtu obyvatel a jsou tady oblasti, které mají i 40 % dětí. Sice tu máme starou školu, která bude opět otevřena, ale museli jsme vyřešit problém, kam umístit stovky nových žáků.

Co stálo u zrodu projektu a vypsání soutěže a jak se dále postupovalo?

S myšlenkou postavit školu jsem přišla ještě na zastupitelstvu v době, kdy jsem měla malého syna a ještě jsem ani nepracovala na úřadě. To se psal rok 2012. Později vznikl výbor na stavbu nové školy a začaly přípravné práce. Hlavní tah na branku začal v roce 2014 na podzim. Do 23. prosince 2014 jsme předkládali žádost o dotace na ministerstvo financí. Rok 2015 byl ve znamení architektonické soutěže a projektové dokumentace. V roce 2016 bylo výběrové řízení a také se dokončoval projekt ke stavebnímu povolení. Samotná stavba byla zahájena v říjnu 2016 a v srpnu 2017 byla škola otevřena v zkušebním provozu.

Jaká byla vaše zkušenost s vypsáním architektonickou soutěží?

Bohužel negativní. Od té doby jsem se stala kritikem architektonických soutěží. Pro mě jako pro starostku byl velký problém v nedostatku informací a také téměř nulové podpoře ze strany Komory architektů. Ve chvíli, kdy jsme dostali možnost uspořádat soutěž mezinárodní, tak nás nikdo neupozornil problémy, které se k tomu budou vázat. Sice je to mezinárodní soutěž, ale na to, že to bude stát více než jen česká soutěž a že architekti nebudou znát ve velké míře české podmínky a souvislosti, nás nikdo úplně neupozornil. Bohužel negativ bylo ve výsledku hodně. Ale většina z nich se objevila až v průběhu celého projektu. Také si myslím, že většina přihlášených návrhů byla trochu do počtu, nebyly to vůbec reálné projekty. Pracovali jsme pod ohromným časovým tlakem a bylo trochu smutné koukat se sice na krásné návrhy, které však v mnoha případech neměly vůbec reálný základ. Určitě si nemyslím, že je formát

architektonické soutěže špatný, ale když teď mluvím s dalšími starosty, tak jim to nedoporučuji. Na stranu druhou organizace soutěže velmi dobře vedena.

Proč se škola nachází tam, kde se nachází?

Nebyla zde jiná možnost. Byl to jediný volný pozemek takového rozměru, který obec měla k dispozici. Aby se to na tomto místě mohlo realizovat, řešila se i změna územního plánu.

Jakým způsobem byl projekt zadán?

Chtěli jsme, aby stavba byla chápána jako nový středobod naší obce s centrálním prostranstvím pro shromažďování obyvatel, jako vzdělávací, kulturní a společenské centrum. Měli jsme určené to, pro kolik má být stavba dětí a kolik tu má být tříd. Obecně pro nás bylo důležité, abychom přesně nastavili cíl a účel stavby.

Architekti, kteří soutěž vyhráli, jsou z Paříže. Co byste zmínila jako úskalí nebo přednosti spolupráce se zahraničním ateliérem?

Řekla bych, že spolupráce se vyvíjela v rámci možnosti... Protože jsou z Francie, tak tady na stavbě moc nebyli, neprocházeli s námi celým procesem vývoje stavby. Pro nás to byla první škola, kterou jsme stavěli, takže tím spíše to bylo trochu komplikované. Samozřejmě i jazyková bariéra hrála svoji roli. Určitě z toho máme ponaučení a u dalších projektů bychom spolupráci chtěli nastavit nějak jinak. Samozřejmě na druhou stranu studio bylo hodně pod časovým tlakem. Museli to od návrhu do stavebního povolení dotáhnout za deset měsíců. Ale to byly podmínky, se kterými smluvně souhlasili. Myslím si, že problém byl i s nevyzrálostí architektů. Byli hodně mladí a myslím si, že se to na projektu určitým způsobem projevovalo. Například na vzorkování materiálů a prvků přijeli architekti jen čtyřikrát a nechali to spíše na projektantovi. To odráží i nějaké nepovedené detaily v interiéru.

Splnil projekt vaše očekávání?

Ano, ale s výhradami. Jsme rádi, že teď máme důstojný prostor pro děti a zároveň společenské centrum obce. Nyní tu máme 280 dětí a celková kapacita je 450 dětí. Ta

bude naplněna od září. Druhý stupeň ještě nejede naplno. Zároveň byl tento projekt vybrán především s ohledem na cenu. Jeho náklady se ale prodrazily na konečných 282 milionů korun. Chtěli jsme původně dřevostavbu, ale nakonec je to celé betonové, především kvůli rychlosti výstavby, aby se to vše stihlo. Na náš vkus je v projektu použito až moc betonu, chtěli jsme zapracovat více zeleně, což se podařilo na prostranství před školou, které bylo v původním návrhu mnohem více betonové. Děti se chodí učit i ven a mohou si sednout na trávu. To se nám líbí.

Co je hlavní koncepcí školy a jak samotná architektura tuto vizi podle vás vyjadřuje?

Není to úplně standardní státní škola. Naš ředitel má vizi otevřené demokratické školy a to byl také důvod, proč se nám tento vítězný projekt líbil. Uspořádání tříd a všech dalších objektů tuto vizi zosobňuje. V třídách na prvním stupni se neznámkuje, žáci mají volný režim v tom, kdy se co učí. Zároveň se tu centrálně nezvoní. Třídy jsou hodně světlé, což bylo v zadání soutěže. Jsou hodně prosklené a myslím, že to žákům i učitelům celkem vyhovuje. Je tu hodně oken a je dobré, že mají snížené parametry, z čehož jsou děti nadšené. Na stranu druhou velká okna zabírají hodně prostor, který by se dal využít na nástěnky a další. Navíc se jim musí věnovat dost péče v rámci údržby. Zároveň jsme chtěli velké prostorné chodby, kde budou ještě umístěny pobytové prvky a hry, které stimulují aktivitu dětí. V tomto je ta škola atypická a podle nás tomu návrh odpovídá. Velkou radost máme z tělocvičny, na kterou bylo více času. Jsou tu velké skladovací prostory. Jsou tady ochozy, bude tady vysouvací tribuna. Je to pro nás reprezentativní prostor. Myslím si ale, že největší chybou celého projektu je fakt, že architekti nedostatečně pracovali s převýšením terénu pozemku. Bylo tady 5,5 metrů převýšení a myslím si, že se s tím dalo pracovat lépe. Další problémy souvisely s nepochopením ze strany architektů. Například nepočítali s prostorem pro šatny nebo kuchyni, která se nakonec umístila do suterénu, což zase výrazně prodrazilo celý projekt.

S CIZÍ POMOČÍ

Rostoucí obec za Prahou potřebovala zvýšit vzdělávací kapacity a zároveň chtěla získat centrum. Mezinárodní soutěž vyhrál návrh francouzského ateliéru. Samotná výstavba školy v Chýni se tak stává zdrojem poznání.

TEXT: PETR PIŠTĚK

ŠKOLA JAKO CENTRUM

Chýně těsně sousedí se západním okrajem Prahy a od počátku tohoto tisíciletí patří k nejrychleji rostoucím tuzemským sídlům. Nedostatek místa ve škole měla vyřešit nová budova pro více než 450 dětí, jejíž druhý stupeň využijí i okolní vesnice. Kromě moderního vzdělávacího zařízení chtěli místní představitelé také společenský, kulturní a sportovní areál, který se stane prostorovým i ideovým středem lokality.

Stejně jako další obce (nejen) v těsné blízkosti Prahy trpí Chýně živelnou zástavbou rodinných a bytových domů, jejíž urbanismus i architektura jsou většinou žalostné. Jedno z mála přívětivých veřejných prostranství představuje revitalizovaný přírodní areál Višňovka. S jižním cípem parku sousedí i pozemek nové školy. Hmotové uspořádání a návaznost na okolí patřily spolu s provozem ke stěžejním otázkám návrhu – a podle poroty ze 60 účastníků nejlépe odpověděl francouzský ateliér CMJN.

NÁMĚSTÍ, NEBO PARK?

François Lepeytre, Gaël Brule a Héctor Hernández navrhli kompozici z pravouhlých objemů, jejíž hlavní prvek představuje polootevřené prostranství na východní straně, popisované jako náměstí. Hlavní školní budova, jídelna a tělocvična ohraničují plochu, která se má stát novým centrem obce. Rolí náměstí, venkovní součásti komunitního centra, však neodpovídá charakteru prostoru.

Již v soutěžním návrhu architekti do prostranství prodloužili linii parku, na přání obce plochu trávníků se stromy ještě zvětšili. Místo přehledného a volného prostoru, jenž snese větší shromáždění a může být po celý rok naplněn různými událostmi, tak na místě vznikla nepatřičně působící parková úprava. Větší množství

stromů a zejména travnaté plochy volných tvarů v tomto případě neprospívají ani komunitnímu centru, ani předprostoru samotné školy – a prakticky ruší hlavní urbanistickou kvalitu návrhu. Náměstí má být spíše čistým stolem. Z původního záměru bohužel zůstávají jen pobytové schody, správně umístěné po obvodu plochy.

MODERNÍ DOMINANTA

Prostory komunitní školy naplňuje výuka stejně jako volnočasové aktivity a společenské akce. V tělocvičně s dřevěnou podlahou se budou konat plesy, sál vedle jídelny poslouží přednáškám, projekcím či svatebním obřadům. Před veřejností se neuzavírá ani samotná školní budova. Centrální nádvorí, k němuž přiléhá prosklená chodba či sborovna s ředitelnu, je volně přístupné. S ohledem na bezpečnost dětí se pochopitelně jedná především o vizuální propojení obyvatel se školou, přesto má značný praktický i symbolický význam.

Areál stojí v poměrně výrazném severozápadním svahu, ovšem jeho hmotové uspořádání na terén výrazněji nereaguje. Školní budova se vyznačuje půdorysně i výškově členitou kompozicí, má jedno až tři nadzemní podlaží a částečný suterén, ale celé přízemí se nachází v rovině. Na západní straně soubor ukončuje schodiště, které zčásti tvoří tribunu u hřiště, na nároží však působí rozpačitě. V budoucnu toto místo zčásti skryje hmota bazénu.

Objemná stavba se nevyhnutelně a zároveň oprávněně stává dominantou obce a její výraz odpovídá účelu. Jednoduché formy a bílé fasády dávají škole důstojnou, a přitom civilní tvář, tvoří protipól barevně i tvarově rozmanitým domům v sousedství. Snad nebylo ani nutné horizontálně posouvat okna a kosit jejich ostění.

VÝUKA NEJEN VE TŘÍDĚ

Pravidelně rozmístěná velká okna bývají znakem moderních školních budov, v Chýni ale představují i další problematický prvek návrhu. Některé třídy architekti vybavili okny ve dvou sousedících stěnách a to samozřejmě přináší problémy se sluncem, zejména při východní a jižní orientaci. Zatažené venkovní žaluzie pak znamenají pobyt v šeru. Rovněž přehlednost a využitelnost takto prosklené výukové místnosti je diskutabilní. A s okny souvisí i zjevná chyba projektu, kdy výška nadpraží v některých třídách nepočítala s vedením technologií a podhled musí u fasády uskakovat.

Přesto vnitřní uspořádání školy zasluhuje vysoké hodnocení. Budova nabízí především velkorysá a vhodně členěná prostory mimo samotné třídy, které slouží vzdělávání i hrám a odpovídají modernímu přístupu „školy, kde nezvoní“. Vše působí svobodně a otevřeně. Osvícený názor investora i vedení instituce se projevily také na barevném řešení. Dřevo na podhledech v chodbách, dveřích a schodech nejčastěji doplňuje bílá a jiné neutrální odstíny. Rozmanitost do školy vnášejí samotné děti a jejich práce, interiér není třeba zatežovat pestrými barvami.

11 Prosklená stěna jídelny s výraznými žlutými rámy.

12 Prostor školy volně přechází ve venkovní sportoviště.

POUČENÍ ZE SOUTĚŽE

Pro investora možnost vybrat z desítek řešení to nejlepší a pro architektky, zejména méně zavedené, zajímavá příležitost k uskutečnění projektu. Tak jsou popisovány hlavní výhody architektonických soutěží.

Výstavba školy v Chýni patřila mezi četné soutěže, které v tuzemsku organizuje společnost CCEA MOBA. I tři roky od vyhlášení výsledků lze doporučit stránky www.novaskolachyne.cz, kde můžeme vidět více než 60 návrhů i s hodnocením. Zajímavý je rovněž názor poroty na vítězný projekt včetně doporučených úprav – a srovnání původní studie s postaveným areálem.

Neměli bychom ale zapomínat na to

11

hlavní, na zkušenost a spokojenost investora. V Chýni zvítězil poměrně mladý ateliér z Francie, což se do výstavby školy zřejmě výrazněji promítlo. Kromě vzdálenosti a odlišné zkušenosti architektů sehrál neblahou roli i šibeniční termín kolaudace kvůli podmínkám pro čerpání dotace. Na některé základní (v soutěžním zadání ovšem popisované) provozní požadavky došlo až v dalších fázích projektu. Kuchyň se nachází v suterénu, šatny jsou dodatečně umístěny na chodbách. Původně zamýšlenou dřevostavbu musel nahradit betonový monolit, celkové náklady nezanedbatelně vzrostly. Děti v prvním školním roce navštěvují provizorní prostředí bez dokončeného interiéru.

Chýně díky svým současným

představitelům získala moderní školu, která zřejmě naplní očekávání a kromě tradičního vzdělávacího prostředí vytvoří i centrum společenského života. Bez mezinárodní architektonické soutěže ani dotačního financování by soubor nevznikl, spolu s ním zde však stojí i řada otázek.

Autor je architekt a publicista, student doktorského programu na FA ČVUT

12

